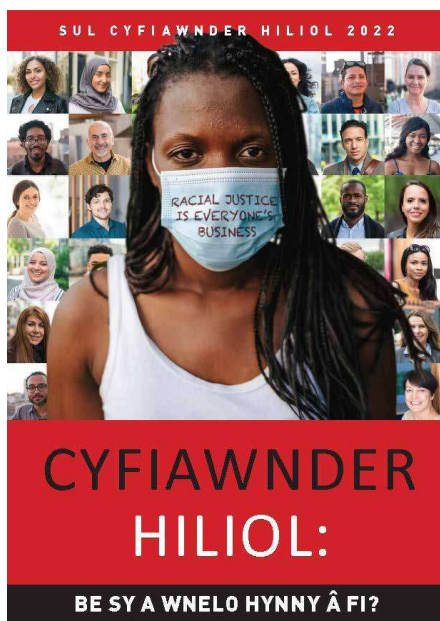

Be sy a wnelo hynny â FI?

Mae'r Sul 13 Chwefror wedi ei glustnodi yn y calendr eglwysig fel Sul diogelu cyfiawnder hiliol. Yn yr erthygl hon mae Aled Davies yn holi a ydyn NI yn credu bod a wnelo hynny rhywbeth efo NI fel eglwysi ac fel unigolion.

Bob blwyddyn ers 1995 mae'r Eglwys Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon wedi bod yn trefnu Sul Cyfiawnder Hiliol, gan ddarparu adnoddau addoliad a gwybodaeth ffeithiol i eglwysi. Y sbardun ar gyfer hyn oedd marwolaeth drasig yr hogyn ifanc du, Stephen Lawrence, a hynny yn Eltham, de Llundain, ar 22 Ebrill 1993. Roedd Stephen yn dychwelyd adref gyda ffrind pan ymosodwyd arno a'i ladd gan griw o lanciau gwyn. Bu'r ymchwiliad a ddilynodd y llofruddiaeth hon yn hynod ddifffgiol o safbwynt yr heddlu; ar un adeg bu'r heddlu hyd yn oed yn ysbïo ar deulu Stephen Lawrence. Arweiniodd hyn yn y pen draw at gynnal Ymchwiliad Cyhoeddus dan ofal Jack Straw, yr Ysgrifennydd Cartref Llafur ar y pryd.

Ymhen amser cyhoeddwyd Adroddiad Macpherson, a ddaeth i'r casgliad fod

Un o'r protestiadau a welwyd yn America yn dilyn marwolaeth George Floyd ym Mai 2020

Llun: o archif CTBI

yr ymchwiliad i farwolaeth Stephen wedi cael ei 'gawlio gan gyfuniad o anwybodaeth broffesiynol, hiliaeth sefydliadol a methiant arweinyddol'. Cafodd swyddogion penodol o fewn yr heddlu eu henwi, a beirniadwyd y corff cyfan am fethiannau dirfawr.

Roedd llofruddiaeth Stephen Lawrence yn un o nifer o enghreifftiau o ladd pobl dduon a phobl ifanc Asiaidd bryd hynny, er enghraifft Ricky Reel, Roland Adams, Quddus Ali ac eraill. Yr hyn a nodweddai'r holl achosion hyn (ar y pryd) oedd na chafwyd neb yn euog o'r lladdiadau hyn. Roedd y teulu Lawrence yn Gristnogion ac yn mynychu Eglwys y Methodistiaid yn Plumstead, de-ddwyrain Llundain.

Y cysylltiad hwn fu'n sbardun i annog yr Eglwys Fethodistaidd i gymryd

diddordeb yn yr achos hwn, gan annog enwadau eraill i gydweithio drwy gorff CTBI. Ar wahân i'r lladdiadau hyn, roedd Prydain y pryd hwnnw'n cynnwys cymunedau oedd yn llawn tensiynau hiliol, a arweiniodd at frwydr gynyddol gan lawer o ymgyrchwyr ar ran pobl ddu, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig i gael cyfiawnder a chydaddoldeb yn y system cyfiawnder troseddol, cyflogaeth, addysg, iechyd (meddwl) a meysydd eraill sy'n ymwneud â pholisi cyhoeddus.

Yna, ynghanol y pandemig, llofruddiwyd George Floyd, Americanwr Affricanaidd, gan heddwys yn Minneapolis, UDA, ym mis Mai 2020. Cafodd y llofruddiaeth hon eto effaith fawr ar y frwydr i sicrhau cyfiawnder hiliol ledled y byd, gan roi'r mater 'nôl unwaith eto yn ganolog

[\(parhad ar y dudalen nesaf\)](#)

Be sy a wnelo hyn â FI?*(parhad o dudalen 1)*

ar agenda eglwysi a chymdeithas ar draws y byd. Ym Mhrydain ac Iwerddon, arweiniodd hyn nifer o enwadau eglwysig, grwpiau para-eglwysig a sefydliadau Cristnogol i gyhoeddi datganiadau'n condemnio hiliaeth ac yn gwneud ymrwymadau i herio hiliaeth o fewn eu strwythurau, a gweithio er dileu anghyfiawnderau ar sail hil. Disgrifiwyd llofruddiaeth George Floyd fel moment allweddol roddodd fater cyfiawnder hiliol yn ôl ar agenda'r eglwys eto, ac arweiniodd hyn at lawer o drafod dwys ac awydd ar ran llawer i weld newidiadau sylfaenol.

Y thema ar gyfer oedfa Sul Cyfiawnder Hiliol eleni yw 'Besy a wnelo hyn â FI?', gan gofio bod ymchwil yn dangos bod llawer o Gristnogion ac eglwysi yn honni nad oes angen iddynt roi unrhyw ystyriaeth i hyn o gwbl. Yn ei ragair i'r adnoddau mae Richard Reddie, Cyfarwyddwr Cyfiawnder a Chynhwysiant, Eglwysi Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon, yn dweud:

'Mae yma alwad clir ar bob Cristion i ymddiddori yn y frwydr dros gyfiawnder hiliol, gan fod cyfiawnder hiliol yn fusnes i bawb ohonom. Mae gan y Beibl lawer i'w ddweud am gyfiawnder, oherwydd mai Gair "Duw" ydyw, ac o'r herwydd mae'n adlewyrchu calon Duw dros gyfiawnder. Gellir dadlau y dylem ninnau felly garu cyfiawnder oherwydd mai dyna mae Duw yn ei wneud! Mae hiliaeth a "gwahaniaethu ar sail hil" yn faterion cyfiawnder, oherwydd eu bod yn gwadu cyfiawnder sylfaenol ac urddas dynol i fenywod a dynion, a grëwyd ar lun a delw Duw. Ond nid pawb a gydiodd yn yr her, a dewisodd rhai eglwysi anwybyddu'r

anghyfiawnder hwn. Mae'r adnodd hwn wedi'i ysgrifennu gyda'r garfan honno'n benodol mewn golwg, oherwydd bod y gwaith i ddod â hiliaeth i ben yn gofyn am ymdrech ac ymateb gan bawb o fewn yr eglwys.'

I eglwysi nad ydynt wedi rhoi sylw i Sul Cyfiawnder Hiliol o'r blaen, efallai oherwydd nad oeddent yn teimlo'n barod i wneud hynny, bydd yr adnodd hwn yn rhoi'r cyfle iddynt chwarae rôl weithredol yn y gwaith. I'r rhai sydd wedi dadlau fod eu heglwysi yn cael eu heithrio am nad oes ganddynt bobl ddu, Asiaidd neu rai o leiafrifoedd ethnig yn eu cynulleidfaoedd, ac felly nad oes angen rhoi sylw i'r mater, mae'r adnodd hwn yn awgrymu bod gan eglwysi yn yr ardaloedd hyn ran bwysig i'w chwarae wrth annog cymunedau i fod yn fwy derbyniol a chroesawgar o bobl o bob cefndir a diwylliant. O'r herwydd, mae'r deunydd hwn yn arfogi eglwysi â'r adnoddau angenrheidiol i fynd i'r afael â'r sefyllfaoedd hyn. Meddai Richard Reddie, 'Mae'r gwaith i roi terfyn ar hiliaeth yn gofyn am ymateb ar y cyd gan bawb sy'n rhan o'r Eglwys'.

Os yw cyfiawnder hiliol yn fusnes i BAWB, ni ddylid ei ystyried yn fater 'beichus a chymhleth i'w osgoi', ond yn gyfle i eglwysi ganolbwyntio ar y tair prif egwyddor sef Cofio, Myfyrio ac Ymateb:

- COFIO pwysigrwydd cyfiawnder hiliol
- MYFYRIO ar amrywiaeth dynol a diolch i Dduw amdano
- YMATEB drwy weithio i roi terfyn ar anghyfiawnder, hiliaeth ac anwybodaeth – a hynny trwy barodrwydd i weithredu, ac mewn ysbryd o weddi.

Cyhoeddwyd y pecyn yn Gymraeg eleni, ac mae ar gael i'w lawrlwytho o

wefan [CTBI](#). Ceir ynddo ystod eang o ddeunyddiau a fydd yn galluogi eglwysi a chynulleidfaoedd i gynnal gwasanaeth yn canolbwyntio ar gyfiawnder hiliol. Mae'r adnoddau wedi'u creu ar gyfer Cristnogion o bob traddodiad ac eglwysi o bob enwad, a gobeithir y bydd defnydd helaeth ohonynt.

Ond erys y cwestiwn: tybed beth yw eich ymateb personol chi? Be sy a wnelo hyn â fi? Fel dilynwyd Iesu Grist, gobeithio ein bod yn derbyn ac yn croesawu holl bobl Dduw, ac yn barod i sefyll yn gadarn yn erbyn POB anghyfiawnder a cham.

'Stopiwch wneud drwg; dysgwch wneud da. Brwydrwch dros gyfiawnder, o blaid y rhai sy'n cael eu gorthrymu'. (Eseia 1: 17)

Gweddi dros gyfiawnder

Duw pob grym a Duw tragwyddoldeb, deuwn fel dy bobl i'th bresenoldeb, yn ddiolchgar am dy raslonrwydd, dy drugaredd a'th gariad.

Parhawn i gofio am y sawl sy'n dioddef oherwydd pandemig Covid, a gweddiwn y bydd yr Ysbryd Glân yn gwmni iddynt, i'w cysuro a'u hiacháu, i'w cynnal a'u cymodi gyda'i gilydd.

Ar y dydd arbennig hwn, cofiwn am deulu George Floyd, a phob teulu arall a effeithiwyd gan anghyfiawnder hiliol, gan feddwl am y sawl sy'n dioddef poen, y sawl sydd o dan anfantais a phawb sy'n dioddef rhagfarn hiliol. Eiriolwn drostynt. Boed iddynt brofi cysur ac iachâd, i ddwyn cyfiawnder a chymod, y naill gyda'r llall.

Dduw pob ffyddlondeb, cyflwynwn yr oedfa hon i'th arweiniad a'th ofal, gan weddio dros bob cyfrannwr a gwrndawr.

Bydded iddynt gael eu hatgyfnerthu gan dy rym,

ac yn ddigon dewr i ddweud ac i wneud yr hyn sy'n gywir a chyfiawn.

Gweddiwn y bydd dy ddaioni a'th ogoniant

ynghyd â'th gyfiawnder yn cael eu gogoneddu.

Clyw ein gweddi yn enw dy fab Iesu Grist, ein Harglwydd. Amen ac Amen.

CYFIAWNDER HILIOI:

BE SY A WNELO HYNNY Â FI?